XXXVI. évfolyam. 168. szám. Péntek 1904. augusztus 19.

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS HAJDUMEGYEI FÜGGETLENSÉGI PÁRT HIVATALOS KOZLONYE.

ELŐFIZETESI ÁRAK:
Helyben: félévre 5 kor., negyedévre 2 kor. 50 fill.
Vidéken: félévre 8 kor., negyedévre 4 kor. — fill.

FŐSZERKESZTŐ: BENEDEK JÁNOS. POLITIKAI ROVATVEZETŐ: Dr. BOROSS LAJOS.
FELELŐS SZERKESZTŐ ÉS KIADÓ: SZÉKELY IMRE.

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Debreczen, Főtér 42. szám. Lamprecht palota első emelet, az udvarban.

Honfoglalás.

aug. 19.

Nem arról, akarunk szólani, melyet Árpád apánk az ő lelkes hiveivel jó ezer évvel ezelőtt Pannonia bérczei között és sikjain csinált. Nem azt akarjuk fejtegetni, milyen eszközökkel ért czélt. Hanem fel akarjuk hivni olvasóink figyelmét arra, hogy mint igen sok dolog a világon, ugy a honfoglalásnak, a hóditásnak eszközei is tetemesen megváltoztak az utóbbi idők folyamán. Viselnek ugyan háborukat ma is azért, hogy egyes terjeszkedő nemzetek idegen területek birtokába jussanak. Ontják a vért, költik a pénzt és megfeszitik minden erejüket, hogy czélt is érjenek. Ugy látszik azonban, hogy legalább Európában az ilyen térfoglalásnak ideje meglehetősen lejárt, vagy legalább lejáróban van. — A müvelt és hatalmas nemzetek tudják, hogy békés uton könnyebben biztosithatják azokat a hatalmi, politikai és gazdasági előnyöket, melyeket régen csakis erőszakos háborukkal érhettek el. A honfoglalásnak ez ujabb módja ezidő szerint nagy divatban van és sajnos, egy nemzetet sem fenyeget inkább, mint az elárvult, testvér és rokon nélküli magyart.

A nemzetek a szabad forgalom és alattvalóik akadálytalan mozgása érdekében szerződéseket kötnek s ez alapon a gazdagabb és hatalmasabb nemzetek fiai, a nagytőkések és ezek alkalmazottai beteszik lábukat az idegen országokba. Vállalatokat alapitanak, birtokot vásárolnak és rendszerint meggyökeresednek azon a talajon, melyről azt hisszük, hogy a mienk. Tudjuk azt, hogy ez a folyamat nálunk már mennyire előrehaladt. — Két millió holdra teszik az idegenek kezében levő birtokok kiterjedését Magyarországon. Ez is fenyegető helyzet és nagy veszedelmeket rejt magában, főleg ha meggondoljuk, hogy jóformán csak a kezdet elején állunk.

Még sötétebb lesz azonban a kép, ha a többi vonásokat is figyelembe vesszük. Gyáraink nagyobb részt osztrák tőkések kezében vannak. A budapesti nagy bankok tulnyomó részben idegen tőkések alkotásai is csak azért jöttek létre, hogy ezek millióikat kamatoztassák. Állami adósságaink, a földhitelintézetek záloglevelei főleg idegen országokban vannak elhelyezve. Kereskedőink Bécset uralják. Emellett évről-évre, mikor a munka megindul, olasz kőmüvesek és vasutépitők, bolgár kertészek, sőt galicziai napszámosok is ezrenként lepik el Magyarországot és ha megszedték magukat, elhagyják ujra.

Mindezeken tul van még egy féltettebb ága a nemzeti életnek, ahol az idegen befolyás nyomását napról-napra erősebben lehet érezni. Az irodalmat és politikát értjük. amelyekben az idegen nézetek és eszmék félelmetes gyorsasággal terjednek el és szüródnek át a napisajtó révén a nemzetnek minden rétegébe. Olyan nézetek és törekvések, amelyeket hajdan a becsületes magyar felfogás visszataszitónak és nemzetellenesnek tekintett, ma nem egy esetben ugy vannak odaállitva, mint a haladásnak és szabadelvüségnek követelményei. A haza iránti kötelességek üres idealizmussá, a vallás értéktelen babonává, a legnemesebb hagyományok tisztelete is maradisággá formálódik át azok kezében, akik ez idő szerint közvéleményünket csinálják vagy irányitják.

A postamester leánya.

Egy főherczeg szerelmi története.

Gróf Ketőssy után németből.

Ez érdekes kaland, gondolta Plochl Anna, mikor elváltak. Nem tudta magát mihez tartani. Sehogysem akarta elhinni, hogy az az ur főherczeg volna. Ekkor eszébe jutott, hogy jövet a sánta kovács üdvözölte az idegent, s az üdvözlést az barátságosan viszonozta. Tüstént hozzá sietett.

— Jó napot Huber ur!

— Jó napot Anna kisasszonyt!

— Mondja csak kérem, kicsoda az az ur, akit az elébb köszöntött? Ismeri talán?

— Óh Istenem! hát hogyne ismerném!? János főherczeg, aki alatt én a francziák ellen harczoltam. Ime, ez a sánta láb a tanum, melyet én a győri csatában szereztem. Mert tudja, a dolog ugy történt, hogy.....

— Jó, jó Huber ur, már tudom, elbeszélte már egyszer nekem ezt a történetet. De nem téved abban, hogy az az ur csakugyan János főherczeg?

— Oh dehogy! Kétségkivül ő. Hiszen hosszu ideig voltam együtt vele, hát hogyne ismerném meg!?

Anna le volt sujtva, kétségbeesve távozott, de nem mert szólni. Már arra gondolt, hogy gyorskocsin siet a főherczeg után bocsánatot kérni. De belől valami megnyugtatta. Hazafelé tértében folyton azon gondolkozott: mi lesz most? Vajjon visszatér-e csakugyan a főherczeg? Megtartja-e szavát?

Anna otthon sem szólt az egész kalandról még édesanyjának sem, várta a következendőket.

Ezalatt János főherczeg sokszor gondolt az ő leány postakocsisára. Milyen más a hegyeknek ezen gyermeke, mint az udvari dámák! Mennyi természetes báj, milyen mesterkéletlen őszinteség ömlik el egész valóján! Mindig erősebb és erősebb vonzódást érzett hozzá. Nem telt bele egy hónap, már Ausseében volt s egy vasárnap éppen akkor lépett a postamester szobájába, mikor a család ebédnél ült.

Anna tüstént felismerte. Előbb elvörösödött, azután megrettenve ugrott fel és a főherczeg előtt térdre esve nyögte:

— Fenséges ur! — bocsánat...

— Ugyan mit kelljen nekem megbocsátanom? — mondá a főherczeg nyájas szelidséggel, — ülj csak szépen megint vissza. Postamester ur, megengedi, hogy én önnek a vendége legyek?

Plochl postamester egészen meg volt zavarodva. Alig tudott válaszolni.

— Kérem Fenséges ur, ha nem veti meg szerény asztalunkat... Mi nagyon egyszerü emberek vagyunk... s az igazán... valóban a legnagyobb szerencse volna ránk nézve...

— Akkor jól van — vágott közbe a főherczeg, — hanem azt kikérem magamnak, hogy engem ugyan ne fenséges urazzanak.

Ezzel otthonosan leült a család körébe. Különösen Annával beszélt, akinek egyszerü természetes lénye mindjobban lebilincselte. Tetszettek neki eszes. talpraesett kérdései és feleletei, eleven és élénk temperementuma, ugy, hogy ő is egész fiatalnak érezte magát mellette.

— Ugyan mondd csak Anna! — kérdezte tőle, — örömöt okoz az neked, ha én megint meglátogatlak?

— Óh igen!

— Akkor gyakran, nagyon gyakran fölkereslek benneteket. De egyedül te miattad jövök.

Annát biborpirosság öntötte el.

— Óh Fenséges ur, én csak egy egyszerü, őszinte leány vagyok...

— Épen az tetszik nekem benned. Mesterkélt, affektált modoru, hizelgő dáma

MODERN GŐZMOSODA
Debreczen, Széchenyi-utcza 42. — Telefon. — Gyüjtő-kocsi.

Csoda-e aztán, ha a bomlás jelei mutatkoznak mindenfelé, ha meglazulnak az összetartó kapcsok s az emelkedés helyett a züllés jeleivel találkozunk?

Ébredj, magyar, ébredj! addig, amig ez nem késő. Lásd be, hogy hiába fegyverkezel az erőszakkal szemben, ha ostoba módon beszivod a mérget, amely téged idegen érdekek eszközévé aljasit. Szedd össze mindazt, ami benned jóként megmaradt. Állj ellent a titokban belopódzó áruló csábitó szavának, nézd meg azt, kiben bizol és kinek szava után indulsz. Ha ezt megtenni elmulasztod, akár gonosz tunyaságból, akár pedig azért, mert eszed nem elég ahhoz, hogy a javulás utjára tereljen, akkor igazán jaj tenéked. Fényes ezredévi ünnepek után szomoru sorsra jutsz; össze fognak feletted csapni a hullámok.

Elpusztult falvak Debreczen, Böszörmény, Hadház közt.

— augusztus 19.

Az Árpádház kihalását követő belvillongásokat, a kis királyok módjára hatalmaskodó főurak fegyveres lázadásait mire lecsillapithatta, szétverhette a megkoronázott király, liliomos Károly: alaposan megváltoztak, valamint országszert, ugy Debreczen vidékén is a birtokviszonyok. A heves, véres párttusáknak épen Debreczen vala egyik ütköző pontja. Debreczenben lakott az Anjou-párt egyik feje Dózsa mester. Debreczen környékén nagy kiterjedésü birtokai feküdtek ugy a Károlyhoz hü Guthkeled és Jenyen, mint a Csák Mátéhoz szitó Ákos és Borsa nemzetségeknek. És a lázadó Borsákat végre is Debreczen alatt vivott csatában törte össze a királyi hadak vezére Debreczeni Dózsa mester. (1317.)

A győztes király pedig rendre elszedte a pártütő urak jószágait s a maga hü embereinek adományozta. Legjobban járt Dózsa mester, aki annak előtte is egyike volt a vidék leggazdagabb urainak, mióta gyermektelen nagybátyja Rofayn szörényi bán Dereskét féltuczatnyi más faluval együtt reá testálta. A királyi kegy még messzebb kiterjesztette a debreczeni tartomány határait, amelyek a Berettyótól csaknem megszakitás nélkül terjedtek a Hortobágyig. Némely tartozékai pedig Pest, Borsod, Arad, Bereg vármegyék területén feküdtek.

A debreczeni tartományba észak felé Böszörményt, Hadházt, Téglást és Sámsont s kelet felé Halápot is bekebelezte Dózsa mester birtokszerző ügyessége. Csakhogy a XIV. században e helységeknek korántsem volt akkora határuk, mint ma. Területükön több más kisebb-nagyobb falu és külön határral biró szállás feküdt, amelyek közül egyik-másiknak emlékezetét csak a levéltárak nehezen betüzhető avult okiratai tartják fenn. Igy Debreczentől északra a debreczeni, böszörményi, hadházi, sámsoni határokon állottak Szalókmonostora, Kis-Macs vagy Egyházas-Macs, másként Szent-György, Zeleméri, Salamon, Demeter, Böszörménytelek, Porvod vagy Provod, most Pród, Hetvenegyháza, Vid vagy Videgyház, Süldő, Hadház, Poroszló, Simonegyháza, Dorojlesi, Tur-Sámson, Bzalók-Sámson, Apáthfája, Aroktelek, Soma és Ujlak, valamennyi többékevésbé lakott hely és csaknem mindben templomot is emelt Istendicsőségére a vallásos buzgóság, amint ezt a vatikáni levéltárnak reánk magyarokra nézve rendkivül becses okmány gyüjteménye, a hét-száz éves pápai tized jegyzék igazolja.

A régi hiteles helyek, a káptalanok és konventek följegyzései nyomán tartsunk mi is a megnevezett birtokokon sietve határjárást.

Szalákmonostora. Ma egyszerüen Monostor erdőnek nevezzük azt a nehányszáz holdnyi erdőterületet, amely az Alsó-Józsa és Pallag között terül el. 1290 ben, mint ujonnan alapitott Monostort emlitik. A Guthkeled nemzetségé volt, de Apay fia Istvánnak magtalanul történt halála után Debreczeni Jakab és Pál urak, bár nem volt joguk hozzá, elfoglalták. Később nyoma vész.

Kis-Macs vagy **Egyházas-Szent-György**, — ama Józsa nevü ikerfalvak és Szent-György puszták területe. Temploma Sz.-György vértanu tisztelatére épült. János nevü papja 1332 ben 10 garas tizedet fizetett a pápai pénztárba. A Guthkeled nemzetségbeli kisvárdai család ősi birtoka volt, de 1322 ben Pelbárt 40 budai márkáért zálogba vetette Dózsa nádornak. A Debreczeni család kihalása után (1405) visszakerült a Kisvárdai család birtokába. A hatalmas Telegdieknek is volt részük benne. A Hunyadiak korában oppidumnak: városnak nevezik s országos vásártartási joggal birt.

Zeleméri. A Guthkeled nemzetségből kivált Zeleméri-családé volt századokon keresztül. 1323 ban Zeleméri Mihály az ura. 1332—37-ben papja fizeti a pápai tizedet. Gót modoru tornyos templomának romjai ma is daczolnak az idővel a debreczen—hajdunánási vasut mellett emelkedő magas halom tetején. A harczias Zelemériek mikor ellenséggel, csatamezőn nem viaskodhattak, a szomszédokkal és egymással perlekedtek, viszálykodtak s az erőszakoskodástól sem riadtak vissza. Igy például 1460 tavaszán Zeleméri Deres Balázs és Péter fölfegyverezték jobbágyaikat s rátörtek rokonaik Zeleméri Balázs váradi kanonok s

---

van Bécsben elég. — Nagyuri hölgyek. De hiányzik mindeniknél, az, amit nálad föltalálok és szeretek.

A főherczeg ezután mind gyakrabban ment Ausseébe. Erős, magas, izmos ember volt. Bár már közel járt a 45 ik évéhez, és sok csatát végigharczolt, még mindig fiatalos kedélylyel és könnyüséggel rendelkezett. Plochl Anna, az Alpeseknek ez a vad virága, egészen megfogta szivét s a leghevesebb szerelemre gyulladt iránta. — Annára is mély hatást tett a főherczeg, aki minden nagyuri gőgtől menten, igazi jókedvvel és örömmel társalgott vele. Igy mindkettőjük szivét elválaszthatatlanul összekötötte a szerelem.

De mi lesz ennek vége, — azon gondolkodott a főherczeg is, Anna is. A jövő sötét árnyéka megkeseritette szerelmüket. Vajjon lehetséges-e az, hogy Habsburgi János főherczeg, I. Ferencz császár és király testvére és egy postamester leánya egygyé legyenek!? Óriási akadály tornyosult fel előttük, de a főherczeg többé nem gondolt azzal. Mind sürübben járt Ausseába és mind mélyebben merült a szerelembe.

Az embereknek természetesen feltünt a főherczeg gyakori látogatása s megindult a mindenféle pletyka. Volt olyan, aki a főherczeget álszemélynek, csalónak állitotta. Mások a leány erkölcsére vontak hátrányos következtetést s apját, anyját okolták, hogy ezt a viszonyt megengedhetik. Mindezek a beszédek persze a postamesteréknek is tudomásukra jutottak. Anna szive mélyéig felháborodott s a legközelebbi látogatás alkalmával könyek közt beszélte el a főherczegnek az emberek rosszakaratu gyanusitását.

A főherczeg némán hallgatta végig, gondolkodva nézett reá s aztán teljes határozottsággal igy szólt:

— Kedves Annám! Te magad tudod a legjobban, hogy amit az emberek itt össze-vissza fecsegnek, az merő ostobaság. Hagyd csak őket locsogni! Én szeretlek téged, tiszta igaz szeremmel és nem nyugszom addig, mig feleségemmé nem teszlek. Istenemre mondom! Családi törvényeink szerint nem lehetsz ugyan egyenrangu hitvesem, de morganatikus házasság utján a pap áldásával Isten és emberek előtt egygyé lehetünk. Ha kivánják tőlem, hogy lemondjak főherczegi czimemről és rangomról, azt is megteszem érted. Minden üres czim és nyügös teher nekem nálad nélkül. Még ma eljegyezlek. Mondd, édes Annám, akarsz-e menyasszonyom s azután majd az én drága kis feleségem lenni?

Felelet helyett a leány karjaiba omlott s csókokkal árasztotta el kezeit és arczát. A főherczeg édesen szoritotta magához szerelmesét s örömmel adta vissza neki a csókokat. Aztán karonfogva mentek a szülőkhöz. A kérés és eljegyzés azonnal megtörtént.

János főherczeg még aznap Bécsbe utazott és előadta császár-bátyjának házassági szándékát. Az persze hallani sem akart felőle s előbb szép szóval, aztán minden lehető eszközzel igyekezett ugy ő, mint egész udvara Jánost, szerintök, esztelen szándékáról lebeszélni. De sem a rábeszélés, sem a kényszerités nem hatott. János főherczeg rendithetetlenül megmaradt elhatározása mellett s bár a császár és az egész udvar neheztelését magára vonta, mégsem állott el attól, hogy kedvesét feleségévé ne tegye.

Az esküvő 1827 szeptember 3-án történt. Plochl Anna akkor 20 esztendős volt, János főhercze pedig 45, mert 1782 január 20-án született Flórenczben. Atyja volt a későbbi II. Lipót, római német császár és Magyarország apostoli királya, aki jóságával, bölcsességével és felvilágosodottságával kora felett tündöklött. Mi magyarok is nagyon sokat köszönhetünk neki.

János főherczeg, mint táborszernagy, már a franczia hadjáratokban többször kitüntette magát.

Igy pl. 1809. ápr. 16-án, mint a déli hadsereg vezére, győzelmet aratott Sacile mellett Beauharnais Eugén seregén. Később azonban a francziák tulnyomó erővel Magyarországba szoritották s itt a győri ütközet szerencsétlenül végződött reá nézve.

Házassága után Gráczba vonult s boldog családi életet élt, Ferencz király és udvara hosszabb ideig neheztelt reá, de végre is megengedett neki. Feleségét előbb Brandhofen bárónővé, azután pedig Meráni grófnővé nevezte ki a császár, s mint ilyet udvarában is fogadta. János főherczeget pedig, akit igen szeretett, németbirodalmi helytartóvá nevezte ki.

János főherczeg és Plochl Anna házasságából egyetlen fiu született 1839-ben, Ferencz, meráni gróf, aki 1891-ben hunyt el. János főherczeg 1859. május 10-én halt meg, felesége pedig 1885-ben 81 éves korában.

(Vége.)

Törlesztéses és egyéb kölcsönöket a legelőnyösebb feltételek mellett eszközöl ki **Hartstein Kálmán** jelzálog kölcsön irodája **Debrecen.** Piac-utca 83. szám

ennek testvére László zeleméri udvarházára. Két nap, két éjjel ostromolták azt, mialatt 2000 frt. kárt okoztak s az atyafiak jobbágyai közül is többet megsebesítének és megölének.

Salamon Nem falu, csak nagyobb terjedésü birtoknak tünik fel, amely a Debreczentől a Tisza felé vezető közut mellett, Zelemér északkeleti szomszédságában terült el. Határait az egri káptalan 1332-ben járatta meg abban a perben, amelyet az Ákos nb. Cselen fia Sándor fiai, János a királyné étekfogó mestere és Jakab folytattak Zeleméri Mihály szomszéd urral. A határjárásnál jelen volt Parlagi nagy András szomszéd is. Salamon nevü tisztás hely ma is van a h.-böszörményi erdőben.

Demeter Böszörmény és Hatház közt feküdt. Az Árpád-kor végén Ursur nemzetségée. De 1292-ben a Guthkeled nemzetség Lobi ága cserébe kapja 60 márka ráfizetés mellett Thamásival együtt Hiászér és Baranyosért. 1411.-ben a debreczeni uradalom tartozékai és 1496-ban Korcm János birtokai között találunk egy Szent Demeter nevü jószágot, mely Debrecen—Böszörmény körül feküdt.

Böszörmény. 1300 előtt az Ákos nemzetségé volt s Böszörményteleknek is irták. Ekkor Erney bán fia István országbiró Anikó leányának a Borsa nb. Tamás fia Beke bihari főispán feleségének ajándékozta. De a lázadó Borsák hütlenségük miatt elveszitették s valószinüleg a debreczeni csata után a király kedvelt hivének Dózsa mesternek adományozta. Előfordul a papai tizedjegyzékben is. Vasártartási jogát 1325 ben Károly király a Kállai család kérésére eltörölte. De a XV. században ismét városnak nevezik; vámszedő és vásáros hely. — 1411. után Brankovics György szerb deszpota birtoka. 1446 után a Hunyadiaké. Hunyadi Jánosnak 120 jobbágy pórsága volt Böszörményben.

Porvod vagy **Provood**, most **Pród.** Számos régi oklevél egybevetéséből következtetjük, hogy ez a hasonló hangzásu három név egy helyet jelent. Sőt azonos velük a Hunyadiak korában emlegetett Pródegyháza is. A téres böszörményi határ nyugoti részét foglalta el Hymes vagy Balmaz, Szent-Margita és Böszörmény között. A szászdi apátságnak állitólag 1067 ből való, 1267-ben IV. Béla király által megerősitett alapitó levele szerint a Guthkeled nb. Péter comes egyebek között Provod nevü pusztát is adott a szászdi barátoknak. 1325-ben a Somjén nb. Kállai családnak Szabolcsvármegyében hasonló nevü birtokát emlitik. Pród pusztának egy részét Hetvennek hivják ma is. Hunyadi Jánosné Hetvenegyháza nevü birtokának emlékét őrzi.

A mi Pródot illeti, nyájas olvasóim előtt aligha ismert adatokat hozok fel akkor is, ha előbbre jövök vagy harmadfélszáz esztendővel. Debreczen vidékét az első török behódoltatás után a szolnoki szandsákhoz osztották be a mozlim katonai és polgári kormányzat szervezői. Fennmaradt e szandsák 1572—73. évi adólajstroma s ebben Vidház, Varjas, Doroggal együtt Berőd falu lakosainak névsora. Berőd kétségtelenül Pródda l azonos. Tizennyolcz házában részint magyar, részint szerb nevü családok laktak. Ime: György Rozik, Szücs János, Ujvárosi Orbán, Kozma János, Szücs Mihály, Bozár György, Kalozek János, Császár Kozma, Nagy György, Szabó Illyés, Halasi Damjan, Mardák Lázár, Szabó Pál, Radokó Sztojan, Oros Demeter, Radics János, Szántó György, Brankó János. A defterdár, a török adótiszt a pródi templomról nem tesz emlitést. Már pedig amelyik faluban templom is volt, azt mindig megjegyezte.

Folyt. köv.)

EGYHAZ ÉS ISKOLA.

Gazdasági bizottság ülése. Az egyháztanácsteremben e hónap 23-án délután 3 órakor az ev. ref. egyházi gazdasági bizottság ülést tart, melyen bizottsági folyó ügyeket intéznek el.

Beiratások a Svetits intézet iskoláiba. Szives tudomásul és tájékoztatásul közöljük az érdekelt és érdeklődő t. cz. szülőkkel, hogy a Svetits intézet (zárda) összes iskoláiba (elemi, polgári, tanitónőképző és továbbképző) a beiratások f. évi szeptember hó 1. 2. 3. napján — csütörtökön pénteken, szombaton — mindig reggel 9—12 óráig az intézet nagytermében meg fognak tartatni. Mindenféle részben rosszakaratu hiresztelésekkel szemben a leghatározottabban kijelentjük, hogy az egyetlen egy halálos kimenetelü tifuszesetén kivül az intézetben tifuszjárvány sohasem volt, most sincs. Az egyetlenegy a zárdában julius második felében történt haláleset után minden helyiségben közvetlen orvosi vezetés és felügyelet alatt a legalaposabb fertőtlenités keresztülvitetett, ugy hogy ezen messze menő, körültekintő desinfectió után a legcsekélyebb aggodalomra semmi ok sincs, annál is inkább, mivel a zárdai kut vize teljesen kifogástalan volt és ma is az. Közelebbi tájékoztatás végett közöljük még a következőket: Aug. hó 30—31. napján — reggel 8 órától, délután 3 órától — lesznek a felvételi-javitó- és magánvizsgálatok, melyekre legkésőbb aug. 28-ig estéig az intézetben előre kell jelentkezni. Szept. hó 1—2—3. napján — csak reggel 9—12-óráig lesznek a beiratások. Az első két napon csak katholikus vallásu növendékeket veszünk fel, kivéve azon másvallásu növendékeket, kik már intézetünkbe jártak. Minden iskola számára a törvényesen előirt kor és előképzettség megkivántatik, az utóbbit esetleg felvételi vizsgálat által lehet pótolni. A továbbképző tanfolyamba csak igen korlátolt számba veszünk fel a jövő tanévre növendékeket, első sorban volt növendékeinket, miért is a saját érdekükben kérjük, hogy idejekorán jelentkezzenek. A beiratás alkalmával előre fizetni kell a beiratási dijat, mely alól senkinek sem adatik felmentés. A beiratási dij az elemi iskolában 2 kor., a polg. iskolában 4 kor. a tanitónőképzőben 10 kor. Azonfelül a beiratás alkalmával minden növendék tartozik fizetni 2 koronát bizonyitvány, értesitő, könyvtári dij stb. fejében. Az évi tandij az elemi iskolában 40 kor., a polgári iskolában 50 kor., a tanitónőképző intézetben 100 kor. A tandij mindig előre fizetendő, félévi, három, két vagy egy havi részletekben. Tandijelengedést csak legalább jeles előmenetelü, valóban szegény növendékeknek adhatunk és pedig ujonnan belépő növendékeknek csakis az első félévi érdemsorozat alapján, amelyet intézetünkben nyernek. Benlakó növendék felvétele végett az intézet főnöknőjéhez, tiszt. Mária Margit nővérhez kell fordulni, ki a feltételeket szivesen közli. (Debreczen, Szent-Anna-utcza 26. Svetits-intézet.) Szeptember hó 4-én lesz az ünnepélyes Veni-Sancte; a rendes tanitás pedig szeptember hó 5-én — hétfőn — reggel 8 órakor kezdődik. A zárda igazgatósága.

A közönséghez!

A „Debreczen“ eddig hetenként ötször jelent meg. Délután 4—5 óra tájban hagyta el lapunk a gépet. A közönség, amely érthető kiváncsisággal lesi, mi az ujság, mohón kapott a „Debreczen“ után, mert a „Debreczen“ *napi hirek rovatában és táviratiban hozta a napi eseményeket hiven és kimeritően.*

Itthon a belső fontosnál-fontosabb politikai és közgazdasági kérdések vannak napirenden. A külföldről az orosz-japán háboru világtörténelmi eseménye szül izgalmasan érdekes hireket.

Ezeket az eseményeket városunk közönsége **még azon a napon a legpontosabban, hü és megbizható tudósitások** alapján, részletetesen, igazán és kimeritően **csakis egyedül a „Debreczen“-ben olvashatja.** Minden más lap ugyanazokat az eseményeket **csak másnap** hozhatja olvasói elé.

Ezért megbecsülhetetlenül fontos a közönségre, hogy a „Debreczen“ létezzék, terjedjen és emelkedjék.

A „Debreczen“ kiadóhivatala számitott a közönségnek ezzel a nélkülözhetetlen szükségleteivel és gondoskodott arról, hogy *ezután nem csak ötször hetenkint, hanem* **mindennap megjelenjen a „Debreczen“. Az eddig 10,000 koronát tevő kauczióját kiegészitettük 10,500 koronával a teljes kauczióra** és Debreczen város, valamint környékének közönsége immáron a „Debreczen“-ben rendes napilapot kap.

De nemesak a legujabb események kimeritő és hü közlésére hivatkozunk, mint lapunknak **verseny nélkül álló előnyére.**

Jogos önérzettel rámutathatunk arra, hogy lapunkat **a tisztességes sajtó legelső kötelességéhez mérten** szigoru tisztességgel szerkesztjük. Meggondolva, komoly mérlegelés és alapos tanulmányozás után adunk véleményt a közügyekről. — **Nem szolgálunk személyi érdekeket, hanem kizárólag a közönség érdekét tartjuk szemünk előtt.** Nem keresünk szenzációkat, hogy valótlanságok, meg nem történt dolgok hazudozásával, vagy egyes események elferditésével, csakhogy az szenzációsabbnak tünjék, — költsük fel a közönség érdeklődését lapunk iránt. A mi elvünk változatlanul és hajthatatlanul ez marad: **csak igazat!**

Azt, hogy rendithetetlenül, megalkuvást nem ismerve szolgáljuk szeretett hazánk igazi érdekeit, az nem érdemünk, az kötelességünk. Ezt a szent kötelességet teljesiti a „Debreczen“ harminczhat asztendő óta. *Magyarország függetlensége, önálló rendelkezése, jogainak érvényesülése, a magyar nemzet nyelvének méltó uralma ott, ahol joga van hozzá és a magyar nemzeti szellem terjesztése,* ezek azok a magasztos feladatok, amelyeknek szolgálatába

OTT KÁROLY

van szerencsém a mélyen tisztelt közönséget értesiteni, hogy **Kossuth-utcza 2. szám alatt** a városháza épületében **uri és női divat, rövidáru és kézimunka üzletet nyitottam.** Fehérnemüek, gallérok, kézelők — és harisnyák, **mindennemü szabó kellékek.** —

szegődött a „Debreczen“ 36 év előtt. Ezekért küzdött azóta és fog küzdeni mindvégig.

Áldozatkészségünket és önzetlen lelkesedésünket a közjóért méltányolja a nagy közönség azzal, hogy részesitse a „Debreczen“-t ezentul is támogatásában.

A „Debreczen“ előfizetési ára:

Egy hónapra . 1 korona.
Negyed évre . 3 korona.
Fél évre . . . 6 korona.

Egyes számának ára 4 fillér,

Kapható minden tőzsdében s az ujczai árusitónknál.

Hazafias tisztelettel:

A „Debreczen“

szerkesztősége és kiadóhivatala.

NAPI HIREK.

Meg akart halni.

— *Marólugott ivott.* —

— augusztus 19.

Csak a napokban adtunk hirt arról, hogy egy fiatal nyomdai segédmunkásnő marólugott ivott és a mentési kisérlet közepette az orvos karjaiban meghalt.

Ma ismét marólugról szól a krónika. Torma Juliska kávés leány Rakovszky-utcza 13. számu háznál levő lakásán ma délelőtt marólugot ivott. Hogy mi vitte a fiatal, 16 éves leányt az öngyilkosságra, arra biztos adat nincs, legfeljebb az előzményekből sejthetjük.

Az alig 15 éves Torma Juliska megszökött anyjától és beállott egyik alsóbbrangu kávéházba borleánynak. Mikor ezt a leány anyja megtudta, ott a kávéházban kérdőre vonta a leányt, ki akkor abból a kávéházból eljött ugyan, de csakhamar másik hasonló rendü kávéházba ment.

Itt anyja felkereste és az egész személyzet jelenlétében megverte a leányt, ki ekkor azt mondta anyjának, hogy kimegy Stájerországba. — Ez nem sokkal ezelőtt történt.

Azóta az anyja hirt sem hallott a leányról, ki a Rakovszky-utczán a 13-ik számu házban vett lakást, hol ma délelőtt egy pohárból feloldott *marólugot ivott.*

A veszedelmes méreg azonnal hatott és a szerencsétlen leányt *sulyos belső sérülésével a közkórházba szállitották.* A közkórház jelentése szerint álapota sulyos, mivel meglehetősen nagy mennyiségü marólugot ivott.

—

— **Lapunk** legközelebbi száma, a kétnapi munkaszünet miatt, hétfőn fog megjelenni.

— **Istentisztelet**. Nagytemplomban Uray Sándor püspöki segédlelkész, Kistemplomban Sáfrány Lajos tanár, Kossuth-utczai templomban Diósfi József lelkész, Szegényházban Hajdu Zsigmond püspöki titkár, Csapókerti imaházban Kovács János népiskolai felügyelő, a Homokkertben is lesz istentisztelet.

Az istentiszteletek Szent István nemzeti ünnepén a róm. kath. templomban a következő sorrendben tartatnak: délelőtt 6 órakor csendes szent mise, tartja Ruszka Zoltán, 7 órakor misézik Szabó István, 8 órakor egyik kegyesrendi tanár a főgimnázium növendékei részére. 9 órakor ünnepélyes nagy mise, melyet dr. Wolafka Nándor v. püspök, prépost-plébános mond segédlettel, utána ugyanő szent beszédet tart, ¾11 órakor szent mise a Svetits-zárda és az összes elemi iskolák növendékei részére, melyet Molnár K. Dezső h. iskolai igazgató mond, fél 12 órakor misézik Pák Emil. Délután 3 órakor lytánia, utána szent olvasó.

Az ágost. hitv. ev. templomban holnap délelőtt 10 órakor az istentiszteletet Materny Lajos főesperes végzi.

— **Vizvezeték kell.** A gyöngyösi rémes tüzkatasztrófát, amint hivatalosan megállapitották, — az idézte elő főképpen, hogy nem volt viz. Elegendő vizzel el lehetett volna oltani a tüzet, mielőtt olyan arányokat öltött, hogy 898 épület esett a lángok martalékául. A házi kutak nagyrészt kiapadtak a szárazság folytán, közkutak pedig nem voltak elegendő számban. Óvó figyelmeztetésül szolgál ez a szörnyü szerencsétlenség Debreczennek is. Nem szabad a magánkutakra támaszkodni, amelyeknek vizmennyiségében megbizni nem lehet. Bármily áldozattal mihamarább létesiteni kell a vizvezetéket, nemcsak közegészségi szempontból, hogy jó és tiszta ivóvizünk legyen, de közbiztonsági szempontból is, hogy tüz esetében ne jussunk Gyöngyös sorsára.

— **Tátrafüredről.** A legutóbb kiadott névsor Tátrafüreden 2252 fürdővendéget mutat ki. Debreczenből ujabban odaérkeztek: Tikos József, Tikos Mariska, Kovács Nándorné, dr. Berger Andor és neje.

— **Legeltetést vállalók.** Balázsovich Oszkár pusztamonostori gazdasága tudatta a polgármesteri hivatallal, hogy hajlandó helybeli gazdáktól 50 ökröt feles legeltetésre elvállalni. Ugyancsak ilyen ügyben fordult Bujtár Ágoston társulati vizmester Kiskörén a polgármesteri hivatalhoz, aziránt tudakozódva, hogy ki akar jószágot legeltetésre kiadni.

— **Esküvő.** Fényes esküvő lesz holnap délelőtt 10 órakor az ág. hitv. evangélikus templomban. Walkó Rezső dr. fővárosi ervos vezeti oltár elé Kormos Emma debreczeni urleányt. Esküvő után az uj pár a fővárosba, onnan pedig a Tátrába utazik.

— **Házasságok.** A helybeli állami anyakönyvi hivatalban a hét folyamán házasságot kötöttek: Vadász Ferencz Mandel Ilkával, Hadarics Pál Popovics Annával, Sallai István Ottó Juliánnával, Gyökös Lajos Valiczki Borbálával, Karczag Dávid Militzer Irénnel, Kárai Gyula Vincze Juliánnával, Nagy József Szabó Rózával, Gottlieb Herman Lux Fánival, Bayerlein Mihály Oláh Juliánnával, Nagy Lajos Csugán Eszterrel, Mike Győző Nagy Máriával, összesen 11 pár.

— **Iparügyi elvi határozatok.** Iparügyekben a kereskedelmi miniszter ujabban a következő elvi jelentőségü határozatokat hozta: Vendéglősök édes tésztáknak, czukrászsüteményeknek és fagylaltnak készitésére és vendégeik részére való kiszolgáltatására jogositva vannak. — Saját gazdasággal nem biró cséplőgéptulajdonosoknak, valamint azoknak foglalkozása, akik saját gazdaságukat bérbeadva, azt nem maguk müvelik és cséplőgépet kizárólag abból a czélból tartanak, hogy azzal mások terményeit dijazás mellett kicsépeljék, az ipartörvény rendelkezései alá eső tevékenységnek minősitendő. — Az ipartörvényben nincs korlátozás arra nézve, hogy az iparos kávéházi üzletét hogyan és mily helyiségben rendezze be. — Az ipartörvény 52-ik §-a alapján nyert végeladási engedély visszavonható és a végeladási engedélynek nemcsak az üzletben levő, hanem ujonnan beszerzett áruknak tömeges módon árusitására való fölhasználása kihágás. — Mezőgazdasági szeszgyárral kapcsolatos sertéshizlaló-telepek fölállitása telepengedélyhez van kötve. — Ha a munkaadó által kiállitott szolgálati bizonyitvány a valóságnak meg nem felel, az iparhatóság a munkaadót megfelelő bizonyitvány kiállitására az 1884. évi XVII. törvényczikk 157. §. a) pontjában foglalt büntetés terhe alatt kötelezheti. Ha az alkalmazott az iparhatósági rendeletre kiállitott bizonyitványnyal sincs megelégedve, esetleges igényeivel birói utra léphet. Ha a megfelelő szolgálati bizonyitvány kiállitása czéljából az iparhatósági eljárásra mindkét fél okot ad, az esetleges eljárási költség a feleket egyenlő arányban terhelik. — Kávéházi iparengedély elnyeréséhez megkivánt megbizhatóság elbirálása az iparhatóságok szabad elbirálása az üzletvezető személyében beállott változás bejelentési kötelezettségét nem állapitja meg. — Iparkihágási ügyben a tettesen kivül a bünsegéd is büntetendő.

— **A hét menyasszonyai és vőlegényei.** Az elmult héten az anyakönyvi hivatalnál eljegyzésüket bejelentették: Fráter József Donogán Izabellával, Nagy József Szatmári Juliánnával, Seprényi János Tóth Máriával, Gulácsi Mihály Bereczki Juliánnával, Szikora Bertalan Kis Rózával, Németi Sándor Péter Szarka Máriával, Hajdu József Balogh Rózával, Hajdu Endre Gombos Rózával, Zsiha Gyula Körlény Juliánnával.

— **Pintérek gyülése.** Az ipartestületi pintér szakosztály tegnap délután 3 órakor az ipartestületi tanácsteremben ülést tartott, melyen a szakosztály belügyein kivül kihágási ügyeket is intéztek el.

— **Köszönetnyilvánitás.** Mindazon ismerősök és jó barátok, kik felejthetetlen férjem elhunyta alkalmával bánatunkban résztvevő szivvel osztoztak s igy fájdalmunkat enyhitették, fogadják hálás köszönetemet. Debreczen, 1904 augusztus 19 A gyászoló család nevében: özvegy Komlóssy Mihályné.

— **Az időjárás.** Meteor jelenti a f. hó 11-ikéről keletkezett legujabb időjelzésben: A 10—11-iki csomópont hatása folytán az időjárás változást szenvedett s jelzésemnek megfelelőleg nemcsak lehült az, hanem esőt is hozott, habár még mindig nem annyit, amennyire a kiszáradt földnek szüksége volna. Bizony erős hatás, mely a bolygók állásaiból jött csomópontok jellegét nem engedi egészen érvényre jutni, még mindig nem tört meg végleg, de már e két utóbbi csomópont hatáskörében bomlásnak indul. Az idő a további 12—13-ik csomópontok folytán változatos, lehet szél, eső, de még elég meleg s e két csomópontot követőleg állandóbb 18—20 gyenge, mig 24—28 erős csomópontok, az utóbbi lehült és erős jellegü, mely jelleg a hónap végéig tart. Jelenleg két halványult folt van a napon. Aug. hó csomópontja 12—14 18—24 26—27 27—30-ra esnek.

Kóczé Antal országos hirü czigánykirály az **EMKE** kioszkban **naponta** teljes zenekarával hangversenyt tart. — Kitünő kávéházi italok és pontos kiszolgálásról legjobban gondoskodik **Kiss Adolf** kávés.

— **Iparváltások és megszüntetések.** Mult heti kimutatásunk óta az ipartestületnél ipart váltottak: Szőllősi József csizmadia, Lichtman Herman férfiszabó, Kerekes József kovács és Kiss András borbély és fodrász. Iparukat beszüntették: Munczer Antal csizmadia, Némethy Gábor mészáros, Barti Mihály nyerges és fényező, Engel Gyula czipész, Andresz Kálmán fodrász és borbély és Fülkei Kálmánné ékszerész.

— **Halálozások.** Legutóbbi kimutatásunk óta az anyakönyvi hivatal halálozási osztályánál a következő haláleseteket jelentették be: Gulácsi Györgyné Szücs Mária ev. ref. 26 éves, Edlisz Arthur izr. 6 hónapos, Csonka Bálint ev. ref. 65 éves, Schönfeld Ferenez izr. 8 hónapos, özv. Horváth Ferenczné Czeglédy Lujza róm. kath. 73 éves, Gerláti Vincze róm. kath. 32 éves.

— **Sötét bün.** A legbecstelenebb bün nyomja annak az asszonynak a lelkét, aki tegnap a nagyváradi rendőrség kezére került. Már Józsefnének hivják, a Hidegsor-utczán lakik és okleveles szülésznő volna, de hivatását becstelen, aljas módon gyakorolta. Szerencsétlenné tett egy szegény cselédleányt, aki a szégyentől meg akart szabadulni. Gáspár Anna szobaleány volt a Korona-utczán egy főhadnagynál és abba a bünbe esett, ami a legtöbb fiatal cseléd-leányt utólér és Már Józsefné vállalkozott arra, hogy eltünteti a szégyent. Hetek óta operálta különös szerszámával e leányt, ki tegnapra sulyos beteg lett. A rendőrség megállapitotta, hogy veszedelmes mütétek eredményezték a leány sulyos állapotát. Gáspár Anna életveszélyesen beteg, valószinüleg vérmérgezést kapott, mert a rendőrség kezébe került szerszám rozsdás. A bábaképző intézetben ápolják a leányt, a gonoszlelkü asszonyt pedig letartóztatták.

— **A férfigyülölő.** A párisi Boulevard St.-Michelen a minap egy csinos fiatal hölgy elbujt egy fa mögé és miután ott néhány pillanatig leskelődött, egyszerre előrohant és rávetvén magát az arra haladó huszonnégy éves rajzolóra: Léon Vaulra, össze-vissza kaparta az arczát, majd szó nélkül — leharapta a jobb fülét. A fiatal ember eszméletlenül rogyott össze, a mentők bevitték a kórházba, a nőt pedig a rendőrségre kisérték. Itt elmondotta, hogy Lucienne Laubel a neve, huszonhat esztendős és a szerencsétlen fiatal embert, akinek leharapta a fülét, most látta először életében. Általános férfigyülölete ragadta a végzetes harapásra. Nemrégiben elhagyta a vőlegénye és ekkor elhatározta, hogy boszut áll a férfinemen. Annyi bizonyos, hogy boszuvágyát kissé furcsa módon kezdte kielégiteni.

— **Megpofozott községtanácsos.** Sziszekben történt, hogy a búcsú alatt egy fiatal parasztlegény szekéren a Szüz-Márialigetbe hajtott s ott egy csemetefát ki akart vágni. Tabak György községtanácsos, aki a közelben volt és látta a dolgot, azt hitte, hogy a paraszt suhancz a vallást akarja kigunyolni s azért megpirongatta a legényt. Ebből szóváltás, majd dulakodás lett és a suhancz arczul ütötte a községtanácsost. Hamarosan csendőrök jöttek és le akarták tartóztatni a legényt, akinek sok paraszt sietett segitségére. — A tömeg körülfogta a suhanczot s nem engedte, hogy a csendőrök elhurczolják. A nép annyira felbőszült, hogy a csendőrök jónak látták a tulerő ellen visszavonulni. Erre a tömeg lecsöndesedett és békésen eloszlott.

— **1000 drb. „King“ cigarettahüvely** 1 frt. „King“ parafával 1·80 Egyptomi különlegesség King 1·20. Valódi Egyptomi Pharao 1·50 kapható kizárólag Mentze Henrik ujdonságok áruházában.

— **Nincs pattanás,** kiütés, miteszer, szeplő, májfolt vagy más arcztisztátlanság annak az arczán, aki a világhirü valódi angol, teljesen ártalmatlan Balassa-féle „Ugorkatej“ et használja, mely az arczot üditi, fehériti és frissiti. Hatása biztos már 2—3-szori bekenés után. Vigyázzunk, hogy minden üvegen a „Balassa“ név látható legyen. — Üvege 2 korona, hozzá valódi Ugorkaszappan 1 korona, puder 1 korona 20 fillér. Kapható minden gyógyszertárban, postán szétküldi Balassa K. gyógytára, Budapest-Erzsébetfalva. Óvakodjunk utánzatoktól.

Bünpör Szent-István miatt.

A szekulárizáczió kérdése Tótteleken.

— Saját tudósitónktól. —

— augusztus 19.

Rendkivül érdekes bünpörben fog itélkezni legközelebb a nagyvárad vidéki királyi járásbiróság, amelyet azért inditottak egy biharmegyei parasztgazda ellen, mert sértőleg nyilatkozott Magyarország első királyáról: Szent-Istvánról.

A bünpör előzményei a következők:

A mult hónapban, julius 17-én Vagaszky József tótteleki római kathólikus plébános gyülésre hivta egybe a hitközség tagjait. A gyülés tárgya az volt, hogy megállapitsák a hivek által szolgáltatandó kézi és igás napszámok mennyiségét. Egy ideig rendben folyt a tárgyalás, egyszer azonban szólásra emelkedett Rifnyák József gazda s olyan formán kezdett érvelni, hogy van az egyháznak elege s nem jogos dolog, hogy a hiveket terheljék. Sőt annak a nézetének is kifejezést adott, hogy nem egészen jogosan illeti meg a papokat az a nagy vagyon, ami a kezükön van, de ha már ott van, hát fedezzék abból a szükséges kiadásokat.

Rifnyák uram beszéde nagy megdöbbenést okozott a hitközségi tagok között, a főtisztelendő elnök ur pedig természetesen azonnal védelmébe vette az egyház vagyonát s kenetteljes szavakkal igyekezett megnyugtatni Rifnyák János uramat, hogy az a sok nagy vagyon jogos tulajdonát képezi a katholikus egyháznak s azok nagy részét még az első magyar király, Szent István adományozta...

Rifnyák gazdát azonban éppenséggel nem csillapitotta le ez a magyarázat, hanem ellenkezőleg nagyon is méregbe jött s Szent István nevének elhangzása után felugrott s dühösen, teljes meggyőződéssel vágta oda a lelkész magyarázatára:

— Gazember volt Szent István!

A tótteleki hitközség tagjai persze megbotránkoztak ezen a pogány káromkodáson, az elnök pedig azonnal feloszlatta a gyülést, anélkül, hogy a szolgáltatandó napszámot megállapitották volna...

Eddig az érdekes történet, amelyet az tesz érdekesebbé, hogy Vagaszky József plébános Keledi József nagyváradi ügyvéd utján bünvádi feljelentést tett Rifnyák J. ellen az 1879. XL. törvényczik 51. §-a alapján azért, mert „a római katholikus hitfelekezet vallásos tiszteletének a tárgyat nyilvánosan meggyalázta, ugy, hogy ez által közbotrányt okozott.“

Szent István káromlója fölött legközelebb fog itélkezni a nagyváradvidéki járásbiróság s meg fogja állapitani, hogy vajjon Rifnyák János szavai nyilvánosan meggyalázó jellegüek-é és hogy okoztak-e közbotrányt vagy sem?

TÁVIRATOK.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

(Érkezik d. u. ½2 órakor.)

A képviselőház ülése.

Budapest, augusztus 19. A képviselőház ma délben formálist ülést tartott, amelyen átvette a főrendiház üzeneteit a legutóbb megszavazott törvényjavaslatok iránt.

Port-Arthur ostroma.

Budapest, augusztus 19. Miután Stössel tábornok megtagadta Port Arthur átadását, a japánok folytatják Port-Arthur bombázását.

Tokióból táviratozzák, hogy a japán sereg a legmegfeszitettebb erővel müködik szünet nélkül. *A hombázást most már három erődből intézik a várra. A város romokban hever, minden oldalon füstölög.* Az ostromló sereg ujabb megerősitést kapott.

Egy másik tokiói távirat arról ad hirt, **hogy a japánok hosszu aknákat csináltak az erődök alatt**, amelyeket alkalmas időben fel fognak robbantani.

A hangulat Péterváron.

Budapest, augusztus 19. Pétervárról érkező tudósitások kiemelik a jó hatást, amelyet a lakosságra Stössel tábornok napiparancsa tett. Különösen az a passzus, hogy az oroszok meg fogják bosszulni a pogányok nemtelen orvtámadását.

Az orosz hajóraj végveszedelmen.

Budapest, aug. 19. Tokióból sürgönyzik: *A Pallada* orosz hadihajó, melynek sorsáról napokig semmi hir se hallatszott, **elsülyedt**. — A *Novik* orosz czirkáló hajó, mely a mult pénteken hagyta el a csintaui kikötőt és azóta nem hallottak róla, Japán megkerülésével Wladivosztokba igyekezett, de **Kamimura tengernagy elfogta**. Más hirek szerint a **Novik is elsülyedt**.

Csifui tudósitás szerint a kikötőbe visszatért orosz hajók keresztül törve a blokádot ujból elmenekültek. Togo tengernagy üldözésükre sietett.

Budapesti árutőzsde.

A „Debreczen“ távirati tudósitása.

— **aug 19**

Készáru: változatlan.

Buza őszre	10·96 —·—
Buza tavaszra	10·72—. —
Rozs októberre	8·29—8·30
Tengeri októberre	7·53—7·55
Zab októberre	7·31—7·33

Affér a törvényszéki palotában.

— Saját tudósitónktól. —

— augusztus 19.

Kinos és egyben szomoruan szenzácziós jelenet játszódott le utóbb a nagyváradi törvényszék palotájában, mely közbeszéd tárgyát képezte egész nap a birák, ügyvédek és általában a közönség körében. A nagyváradi kir. törvényszék egy főhivatalnoka és egy törvényszéki biró egy összeszólalkozásból kifolyólag annyira megfeledkeztek magukról, hogy felhevült állapotukban hevesen inzultálták egymást a törvényszék helyiségében.

Az egész városban feltünést keltő esetről és annak előzményeiről következőket tudtunk meg.

Az egyik biró tegnapelőtt vonult be hat heti szabadságának letelte után a szolgálatra. A munkával amugy is tulhalmozott biró, ki a reszortján kivül még a közpolgári és egyéb ügyeknek is egész tömegét intézi, megdöbbenéssel tapasztalta, mikor hivatali működését meg akarta kezdeni, hogy oly rengeteg sok ügyet osztottak rá, amelyeket a legfokozottabb munkásság mellett sem tud a rendes időre elintézni. Fel is ment azonnal e miatt panaszra egyik

fölebbvalójához, akihez egyébként régebbi barátság köteléke is füzi.

A fölebbvaló idegesen hallgatta végig a biró paszkodását, aki eleinte nyugodt hangon adta elő sérelmét. Elmondotta, hogy bár egészsége sem volt a legjobb, ő eddig túlfeszitett munkássággal igyekezett kötelességének eleget tenni, aminek bizonysága az, hogy szabadságideje előtt összesen pár darab ügygyel maradt csak restanciában. Tisztelettel jelenti azonban, hogy most ujból oly nagyszámu ügydarab lett részére kiosztva, hogy azt idejére teljes képtelenség elintézni...

A fölebbvaló e szavakra idegesen és hangosan vágott közbe.

— Ez csak üres beszéd, amire nem adok semmit. Tudom én azt régen, hogy te mindig kijakarod magad vonni a munka alól!

E durván sértő megjegyzésre a biró is elhagyta a hidegvére és izgatottan felelt vissza:

— Kikérek magamnak ilyen inszinuációt! Ez egyszerüen nem igaz, hanem igenis ugy áll a dolog, hogy azért halmoznak tul ennyire munkával, hogy az előléptetésem legyen megnehezitve!

A fölebbvaló erre ütőeres haragra gyuladt és az arczából egészen kikelve, mordult a biróra:

— Most már azt mondom, hogy rögtön takarodj ki innen, mert különben rögtön kidobatlak a szolgával.

Ezenközben tajtékzó döhvel ragadta meg az asztalán levő csengőt, hogy lenyegetését beváltsa. — E pillanatban a biró hevesen inzultálta felebbvalóját. Állitólag kölcsönös volt az inzultus, ugy, hogy a hangos szidalmak kihallatszottak a folyosóra. Olyan verziók is keringtek tegnap az eset kapcsán, hogy az inzultus tettlegességgé is fajult, erről azonban biztos információt nem lehetett szerezni. — A tegnap közbeszéd tárgyát képező afférnak alighanem hivatalos folytatása is lesz.

VEGYES HIREK.

* **Kitört a malomsztrájk.** Egy hét óta szállingózott már annak a hire, hogy a budapesti malmok munkásai bérharczra készülnek. Minden feltünés nélkül szervezték a mozgalmat, amelyről a nyilvánosság csak akkor szerzett tudomást, amikor a munkások vezetői átadták a malomtulajdonosoknak azt a memorandumot, amelyben követeléseiket pontokba foglalták. A memorandumot nem a malommunkások irták alá és igy a malomigazgatók tegnapi értekezletükön kimondták, hogy nem felelnek reá, mert illetéktelen kezektől ered. A malomigazgatóknak erre a határozatára tegnap gyülést tartottak a munkások és kimondták a bérharczot. Sulyos, sőt inséges időben fordultak a munkások ehhez a fegyverhez. A drágaság még jobban fokozódni fog és a nagyközönség érdeke, hogy ez az áldatlan bérharcz minél hamarabb véget érjen.

* **A végnélküli végeladás.** A keresk. miniszter egy konkrét esetből kifolyólag kimondotta, hogy az, aki az ipartörvény 52 szakasza alapján kért végeladási engedely elnyerése után üzletébe uj árukat visz, kiháhást követ el. Ismeretes az a nagy visszaélés a tisztességes verseny ellen, amely a legutóbbi években szinte szokássá vált, hogy egyes kereskedők végeladást hirdetnek, de ahelyett, hogy meglévő áruikat eladnák, folyton-folyvást uj árukat rendelnek s ily módon egy végnélküli végeladást rendeznek és a hiszékeny közönséget ezzel tévutra vezetik. A miniszter ezen intézkedése mindenesetre hivatva van nagy visszaélések meggátlására, annál is inkább, mert elvi határozatában kimondja azt is, hogy a vétkes kereskedőtől a végeladási engedély azonnal megvonandó s az eladásból befolyt összeg 10 százaléka ipari czélokra beszedendő.

* **Mesemondás Dankó szobra javára.** Feketehegy fürdőhelyen szép ünnep folyt le augusztus 13-án. A fürdő közönségének kérelmére Pósa Lajos, az ott időző költő felolvasta legszebb meséit. Az előadás, melynek tiszta jövedelme Dankó Pista szobrára volt szánva, valóságos ünneppé vált. A társalgó terem megtelt közönséggel, ünnepi ruhába öltözött gyermekek koszorut nyujtottak át Pósának, akit Lomniczy Vilmos, a tulajdonosnő kis fia kedvesen üdvözölt, majd a gyermeksereg szép dalt énekelt. Pósa Lajos előbb Dankó Pista zeneköltőről mondott meleg emlékezést, aztán rendkivüli hatással, mind a felsőfokot, mind a gyermekeket elragadva adta elő pompás meséit. Pósa Lajosné, a költő felesége szintén nagy tetszést aratott szép meséinek kitünő előadásával. A Dankó szoborra szép összeg gyült össze. Este a fürdőigazgatóság lampionos kivilágitást rendezett, majd a Tompa Mihály szobránál kigyult a görögtüz és a gyermeksereg elénekelte ujra a Pósát üdvözlő éneket, mire a vendégek százai zugták az éljent.

Egy segédjegyző, aki rabol.

— Saját tudósitónktól. —

— augusztus 19.

A galsai körjegyzőségnél volt alkalmazva Reck Sándor segédjegyző néhány hónap óta. Müködésével kiérdemelte elöljárója: Fóthy Zoltán jegyző bizalmát, aki az utóbbi időben már fontosabb ügyek elintézésével is megbizta.

A napokban Fóthy nem volt otthon, a segédjegyző egyedül dolgozott az irodában. Este felé, a hivatalos óra után éppen távozni készült már, midőn arra a szomoru tapasztalatra jutott, hogy tulajdonképpen nincs pénze. Pedig ugy érezte, hogy szörnyen jó volna ma este kirugni a hámból, forrásai azonban a hónap közepe felé mind kimerültek. Azt tudta, hogy a főnöke iróasztalában mindig van kisebbnagyobb összegü hivatalos és mágán pénz s valami ördögi sugallat azt tanácsolta neki, hogy törje fel a fiókot és raboljon. Ugy gondolkozott, hogy a gyanu semmi esetre sem hárulhat reá s ügyes rendezéssel egész csinosan kimenekül a csávából.

Az elhatározást tett követte. — Egy közönséges papirvágó ollóval kifeszitette az iróasztal fiókjának gyönge zárját s az ott talált összes pénzeket magához vette. Volt pedig a fiókban 9 korona 40 fillér járlatpénz, 1 korona 50 fillér mezőőri átalány és külön 23 korona, a jegyző magántulajdona, — összesen 33 korona 90 fillér.

Amint a fosztogatással készen lett Reck Sándor, gondosan nyitva hagyta az ajtót és ablakot, hogy annál plauzibilisebb legyen az idegen erőszak és diskréten távozott. Elhatározta, hogy mulatni megy Uj-Szent-Annára. Az utczán találkozott egy középiskolai tanulóval, akit már régebben ismert, s megkérdezte, hajlandó-e vele tartani. A válasz igenlő volt s a legközelebbi vonattal átmentek a szomszédos Szent-Annára, ahol bevették magukat egy korcsmába és eszeveszetten dorbézolni kezdtek.

Hanem ezalatt Galsán, a hátrahagyott jegyzői irodában sulyos események történtek. Hazaérkezett Fóthy Zoltán jegyző s mindjárt észrevette a feldult iróasztalról, hogy itt bünös kezek manipuláltak. Minden külső jel arra vallott, hogy más alig lehet a tettes, mint a segédjegyző annál is inkább, mert egyedül ő tudott róla, hogy a fiókban pénz van. Fóthy értesitette a rablásról a galsai csendőrőrsöt, mely rövid idő leforgása alatt kinyomozta, hogy Reck Sándor Uj-Szent-Annán mulat. Most már kétségtelenné vált bünössége s a segédjegyző ur nehány óra mulva már fogoly volt, épen akkor tartóztatták le a korcsmaasztal mellett, midőn fizetni és távozni akart.

Társát kellő igazolás után szabadon bocsátották, őt magát pedig beszállitották a világosi járóság fogházába.

KÖZGAZDASAG.

A nagyvásár kimutatásai és árai.

A most lezajlott Nagyboldogasszony napi debreczeni országos vásár forgalmáról és az állatvásárok árairól a vásárfelügyelőség az alábbi kimutatásokat állitotta össze:

Szarvasmarha. Felhajtatott: bika 220 (75), tehén 640 (370), üsző 240 (189), ökör 1500 (780), tinó 820 (200), borju 600 (170), bivaly 150 (40), bivalyborju 30 (10), összesen felhajtatott 4200 drb (1834).

Ló és csikó. darab 3730 (1350), juh és bárány 28,500 (19,818), sertés és malacz 3580 (2654) darab. (A zárójelek közt levő szám az eladott menyiséget mutatja).

Eladási árak állatnemek és fajok szerint, páronként és koronaértékben: jármos ökör (magyar faj) I. min. 700—800, közép 500—700, alárendelt min. 400—500, kimustrált 350—400. — Magyar tinó 2 évesig 200—250, évesig 220—300, 4 évesig 300—400. — Tarka tinó 2 évesig 250—300, 3 évesig 300—350 korona párja. Magyar tehén fejős darabonként 150 (300), borjas 170 (300), vágni való 140 (200), tarka tehén fejős 200 (400), borjas 220 (450), vágni való 200 (350). Magyar üsző 2 évesig 75 (120), 3 évesig 100 (150), előhasu 140 (170). Tarka üsző 2 évesig 85 (150), előhasu 120 (200). Borju szopós 30 (8), rugott 50 (100). Bivalyökör 600—700, bivalytehén 150 (250), bivalyborju 60 (90) korona darabonként. (A zárójel közt levő összeg páronként.)

Lóvásár. Igásló: I. r. nehéz 400—600, II. r. könnyebb 300—400, III. r. kis gazdának 100—250, kocsiló nehéz 400—650, könnyü 500—1000, hátasló 600—1200, levágni való 100—120, csikó 1 éves 75—150, két éves 100—175, 3 éves 200—350, 4 éves 300—500 korona darabonként.

Juhvásár. Kos 20—60, anya 10—20, bárány 6—9, ürü fiatal 12—18, ürü öreg 14—20, vágni való 10—15 korona darabonként.

Sertésvásár. Kan 50—80, kocza 45—75, süldő 1 évesig 40—60 korona darabonként.

—

Gazdákat érdeklő elvi jelentőségü határozatok. A m. kir. miniszteriumtanács legutóbb kimondotta, hogy jogtalan legeltetés miatt a panaszlott megbüntetésének kivánása nélkül a törvényes kárdij meg-

fizetése iránt inditott ügy elbirálása a polgári bíróság hatáskörébe tartozik. A belügyminiszter egy konkrét esetből kifolyólag kimondta, hogy sertésvész miatt lezárt községben fekvő vészmentes szállásokban levő sertések forgalma a községek belterületén szabad s ily sertések helybeli adás-vétele engedélyhez kötve nincs. A közigazgatási bíróság legutóbb ugy döntött, hogy a községi vadászterületek bérbeadása tárgyában megtartott nyilvános árverés eredményének jóváhagyására a község képviselőtestülete jogosult, mely intézkedésnek természetes folyománya az, hogy ha az árverés eredményét kielégitőnek nem találja, kellő megokolással az árverés eredményétől a jóváhagyást meg is tagadhatja s kedvezőbb eredményre való kilátás mellett ujabb árverést rendelhet el. — Az oly dülőnek nevét, melyet a község több nyelvü lakossága megfelelő forditásban különbözőképp nevez, a telekkönyvben az állam hivatalos nyelvén kell kitüntetni.

REGÉNY CSARNOK.

Csontváz a tüzhelyen.

Angol regény.

Forditotta: **Amica.**

6

II.

A De l' Orme Guy pompás palotájának feltünő ellentéte volt az a szegény ház, melyben Enston Avelyn, a Dumford bankár urak irnoka lakott. Nehéz selyem függönyök nem ékesitették a szobáját. A szőnyeg viseltes volt és szine hagyott, a butorok régiek voltak, minden szegényes és egyszerü.

Mindazonáltal a nap besütött az ablakon és a szegény gentleman tudott mosolyogni, midőn fiatalabbik gyermekének, a hét éves kis leánynak a szöszke fejét simogatta — és az idősebbik leánya tekintetével találkozott. Itt szeretet volt.

— Ágnes, — kérdezte Enston ur — mennyi ideje, mióta a Timesbe azt a hirdetést tetted?

— Oh, papa, hetek teltek el azóta, — válaszolta Agnes, a munkáját elejtve.

— Az oly hosszas időnek látszik! És a várakozás oly fárasztó. Nem hiszem, hogy arra valaha választ kapjak.

— Olyan sok zenetanitó van — mondta Enston ur sóhajtva, amint a kis leányát a térdéről letette és felállott, hogy a hivatalába való menésre elkészülön.

Az élet minden utján olyan nagy a konkurenczia, valóságos küzdelem bárminő foglalatossághoz jutni. És te, drágám, oly fiatal vagy!

— Atyám, én nem sokára tizenhét éves vagyok.

— És kezdőket, tiz vagy tizenkét éves gyermekeket tudok tanitani. És atyám nem engedte, hogy a koromat felemlitsem.

— Valaki nem sokára el fog jönni az én Aggimért, — szólt közbe Elfi, aki elég idős volt a testvére kivánságát megérteni. — Te engemet olyan jól tanitasz, bizonyosan vannak oly kis leányok, akik szeretnének tőled megtanulni.

Az atya mosolyogva nézett a kis vigasztalóra és azt mondta:

— A Pandora rettenetes dobozába a remény volt bezárva.

Az Ágnes szelid arczát mosoly deritette fel, midőn válaszolta:

— Atyám, mi nem adjuk fel a reményt. A segitség előbb jöhet, mint ahogy várjuk.

— Gyermekem, én is azt remélem.

— És a szegény irnok, aki gentlemannak született és nevelődött, vidámabb arczczal csókolta meg gyermekeit és azután a Citybe ment.

Ágnes leült, hogy egy viselő ruhát, mely már a tatarozáson szinte tul volt, megigazitson és azután az ebédet, a nagyon egyszerü ebédet készitette el. Azután Elfit kellett tanitani és a régi, rossz öt oktávos zongorán gyakorolni kellett magát. A tört hurok miatt rosszul esett azon játszani, de az is jobb volt semmi zongoránál. És igy eltelt a délelőtt és a testvérek ebédeltek.

Szép májusi délután volt. Elfi kérte a nénjét, hogy menjenek ki sétálni a parkba, de Ágnes, a régi napokra emlékezve, viseltes ruhájukra nézett és azt válaszolta:

— Oh, Elfi, nézz a kapott ruhánkra. A sok csinos és jól öltözött emberek között hogy tudnánk mi fényes nappal megjelenni?

— Nekünk kocsink volt, — mondja a kis leány könyezve. Aggi, miért nincsen most kocsink?

— Mert a mi jó atyánk elveszitette a pénzét, — válaszolta az idősebbik testvér.

— Ágnes, hogy tudta azt elveszitení? — kérdezte a gyermek.

— Drág m, az atyánk pénze a bankban volt elhelyezve és az fizetés képtelen volt. Majd idősebb korodban ezt meg fogod érteni — mondta Ágnes, az ablakhoz menve és lenézett a keskeny utczára, amint a lovak patáinak a zaját hallotta.

— Ággi, Ággi — kiáltotta Elfi — nézd azokat az asszonyokat és azt az urat — egy ur és három asszony lóháton. — Ugye szép az első, a sötét zöld ruhás! Oh, Aggi, ők a mi házunk előtt állottak meg! Hallottam, midőn a férfi azt mondta: „ez az a ház".

(Folyt. köv.)

Kiadó szálloda.

Egy 1400 lakossal biró, rendezett tanácsu városban betegség miatt a nagyszálloda azonnali átvételre, elszámolásra kiadó. A szálloda áll 9 ujonnan berendezett szobából, ujonnan bererendezett étterem, kávéház és borivóból. A szobák és konyha bére megállapodás szerint, az italok pedig élszámolásra adatnak. Óvadékkép 2000 korona kivántatik. Czim e lap kiadóhivatalában.

Hirlapelárusitók

felvétetnek,

a „Debreczen" elárusitására

városi nyomdában,

városház, keresztépület.

Még augusztus hó 20-ig!

Szőnyegraktárunk áthelyezése miatt az összes ott lévő árukat leszállitottuk

Különös olcsó alkalmivétel képen

ajánlunk:

Több száz drb. szőnyegmaradékot fél ron.

Visszamaradt függönyöket fél ron.

Butorszövet maradekokat fél ron.

Egyes ágy- és asztalterítőket fél ron.

Visszamaradt valódi Smyrna szőnyegek fél o.

Bosznay J. és Társa

szőnyegháza, Kossuth-utcza 11.

Még augusztus hó 20-áig!

Iskolás

fiuk és leányok

részére kész fehérnemüek, ágynemüek, madrácz, ágyteritők, paplanok, flanelltakarók, harisnyák és zsebkendők, nagyválasztékban és csakis elsőrendü minőségben

Kardos Lászlónál

Debreczen, Kossuth-u 9. sz.

COLOSSEUM CIRCUS

a vásártéren

szombat, vasárnap nagy díszelőadások

mindkét napon kétszer

délután 4 órakor **félhelyárakkal** és este fél 9 órakor rendes helyárakkal.

A társulat 40 elsőrendü müvészből áll

és 9 tagu saját zenekarral rendelkezik.

A kiválóan **érdekes és mulattató műsorszámok** közül különösen kiemelendők **Podránszky Vincze** a társulat erőmüvészének felhivása **200 korona** dijat tüzve ki annak, aki őt szabályszerüen földhöz vágja. Jelenkezhetni a czirkusz igazgatóságnál.

Az előadások kedvezőtlen időben is megtartatnak, mivel a czirkusz teljesen vizmentesen van fedve.

Helyárak. Körszék 2 kor. I hely 1 kor 40 fill., II. hely 1 kor. III. hely 60 fill. Karzat 40 fill. Tiz éven aluli gyermekek szüleik kiséretében I és II. helyen a helyárak felét fizetik. Gyermek és katonajegy a karzatra 30 fillér.

Pontos órák

kaphatók

Horváth Gusztáv

óramüvesnél, Hatvan-utcza 2.

Igen előnyös árakon, biztos járasért 2 évi tényleges jótállás. Javitásokat elvállal.

Hajdusági Bajuszpedrő.

Előtte. Utána.

Szép bajusz

nyerhető **a hires Hajdusági bajuszpedrő** használata által mely legjob az összes bajuszpedrő készitmények között. A bajuszt nem töri, nem tépi, mindég szép állásban tartja és soha sem kemenyedik meg.

Egy doboz ára 50 fillér.

Kapható:

Dr. Rotsenak V. Emil

utóda

Grosz Nagy Ferencz

gyógyszerésznél

Debreczen, Kossuth-utcza 8. sz.

Valamint Tóth Béla gyógyszertárában.

Van szerencsém tudatni a n. é. közönséggel, hogy

Szabó Lajos fiai urak

Szent-Annai szőlőtelepének

„asztali-bor"

termését megszereztem és a fehér literjét 30 krajczárért, a veres 40 krajczárért árusitom.

Hektoliter vételénél engedmény.

Állandó raktár különböző hegyi és csemege borokból.

Tisztelettel

Máyer Jenő.

Serravallo
KINA-BORA VASSAL.

Erősitő szer gyengélkedők, vérszegények és lábbadozók részére

Étvágygyerjesztő, idegerősitő és vérjavitó szer.

Kiválóan jó izü.

Több mint 2000 orvosi elismerő nyilatkozat.

Kapható:

J. Serravalló-nál

Trieszt—Barcola.

A gyógytárakban pedig ½ lit. üvegekben **2 kor. 40 fillérért**

1/1 „ „ **4 „ 40 „**

A legolcsóbb bevásárlási forrás

Székely Jenő és Társa

utóda

uri és női-divat

czipőraktár cégnél

Piacz- és Szent-Anna-utcza sarkán.

MIHÁLY SÁMUEL

FŐTÉR 30. DREHERREL SZEMBEN.

PAPIRRAKTÁR, IRODASZEREK- és KÜLÖNLEGESSÉGEK, ÜZLETI KÖNYVEK ÁRUHÁZA.

T. cz.

Becses figyelmébe ajánlom folyton fejlődő izlés és divat követelményeivel lepést tartó

műnyomdámat

különlegességeim: esküvői meghivók és eljegyzési jegyek, névjegyek stb.

Teljes tisztelettel

Mihály Sámuel.

OLAJ és VIZFESTÉSZETI KELLÉKEKBEN DUS VÁLASZTÉK.

MINDEN EREDETI GYÁRI ÁRBAN!

Debreczen, nyomatott a város könyvnyomdájában. 1904.